

10 книжок, які заохотять дитину читати

Чи можна знайти кращий час для читання хороших книг, як не впродовж канікул чи карантину? Чи бувають цікавіші видання, ніж ті, що не входять до шкільної програми?

Тим, хто тільки намагається стати активним читачем, буває складно самотужки знайти саме ту книгу серед пістрявого розмаїття видань – не завжди добре написаних, але часто крикливо ілюстрованих. Власне, для неофітів – наш умовний топ-10 справді вартісних видань дитячої літератури українською мовою, які нині можна знайти на полицках книгарень.

1. Іан Вайброу "Геройська книжка Маленького Вовчика", "Капосна книжка Маленького Вовчика" (Видавництво Старого Лева, 2008-2013)

Історії про пригоди Маленького Вовчика, якого батьки відправили навчатися в Школу Поганців, щоб він став злучим вовчиськом. Книги написано, як листи Вовчика до батьків, де він оповідає про все, що з ним відбувається, намагаючись то прикрасити свою розповідь, то применшити небезпеки, що на нього чигають, то приписати собі мужності, відваги й винахідливості. Точнісінько так, як це роблять діти. Дуже весела й грайлива книжка, із кумедними помилками в листах (виправленими шляхом закреслювань, як у шкільних зошитах) і дотепними каламбурами.

Рекомендований вік: від 5 до 8 років.

**Марія Парр "Вафельне серце",
"Тоня Глімбердал" (Теза, 2012)**

Скандинавські дитячі письменники, на відміну від українських, мають добру традицію дитячої літератури: норвезькі й шведські автори справедливо вважаються світовими лідерами письма для дітей. Одна з них – норвезька письменниця Марія Парр, авторка всього двох книжок для дітей, після виходу "Вафельного серця" в буквальному сенсі прокинулася знаменитою.

Письменницю-початківця нині нагороджено безліччю премій, перекладено на десятки мов, включено в національну (норвезьку) шкільну програму й за мотивами "Вафельного серця" знято дитячий серіал. А все тому, що дві історії (бо дві книжки) дитячої дружби описані не просто дуже зворушливо, легко, дотепно й із купою пригод: головне – ці книги тонко й ненав'язливо (!) порушують украй складні для дитячого розуміння теми: питання історичного минулого, стосунки між різними поколіннями (бабусі/дідусі-батьки-діти), проблеми неповної сім'ї тощо.

І, уявіть собі, без жодного натяку на моралізаторство. Тому батькам, зокрема, цю книгу хочеться порадити, як ключик до розуміння дитячої психології, а також, як приклад легкої розмови на нелегкі теми.

Рекомендований вік: від 6 до 10 років

Роальд Далл "Чарлі й шоколадна фабрика", "Джеймс і гігантський персик", "Матильда", "ВДВ (Великий Дружній Велетень)" (АБА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2006-2013)

Роальд Далл – британський письменник, визнаний класик дитячої літератури, невтомний вигадник і неймовірний оптиміст. (До речі, свого часу, за іронією долі, він працював пілотом-винищувачем, про що залишив дуже жорсткі й правдиві спогади, а також написав чимало оповідань для дорослих у стилі чорного гумору).

Натомість у дитячій прозі малі герої Роальда Дала бунтують проти нудного світу дорослих за допомогою власної фантазії. До того ж, вони часто інші, не такі, як решта дітей: і річ не в тому, що Матильда, Чарльз чи Джеймс є сиротами, а в тому, що кожен наділений якимсь особливим талантом. Тому книги Роальда Дала – не просто веселі історії, наповнені вигадками й пригодами (а подекуди й страшилками), а чудові приклади міцної віри в те, що якщо дуже захотіти й докласти зусиль, то можна досягти будь-чого. Здається, чудова порада, як на наш доволі песимістичний час.

Рекомендований вік: від 6 до 10 років.

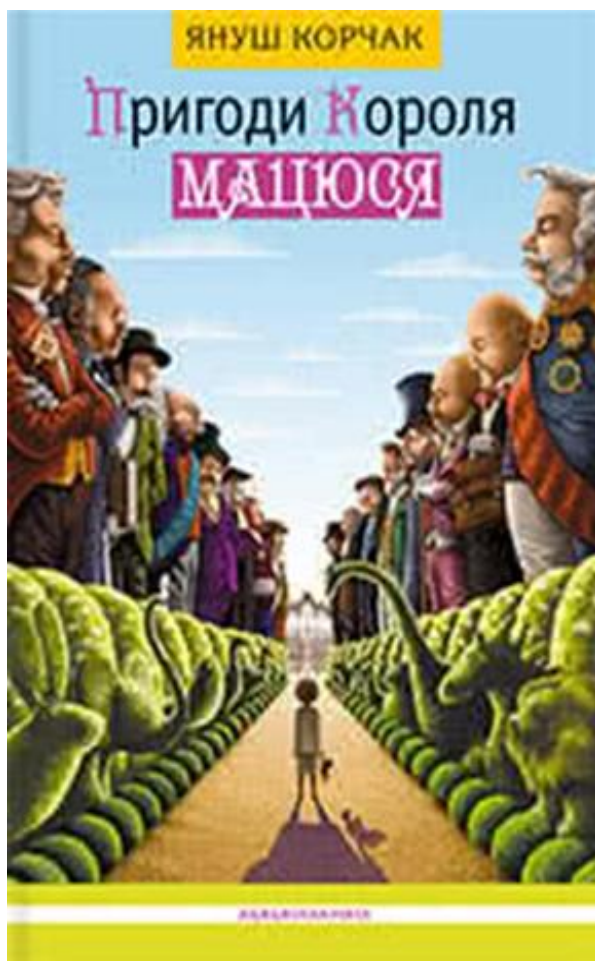

Рене Госсіні, Жан-Жак Сампе
"Малий Ніколя", "Розваги малого Ніколя", "Канікули малого Ніколя", "Друзі малого Ніколя", "Прикрощі малого Ніколя"
(Махаон, 2012–2013)

Бестселери французьких авторів (на совісті Госсіні – тексти, на совісті Сампе – ілюстрації, й ці речі невіддільні) для сімейного читання про маленького школяра Ніколя. Невигадливі оповідання, подані, як розповіді головного героя про його будні: шкільні, домашні, часу канікул тощо.

"Родзинкою" цих книг є манера оповіді головного героя Ніколя – дуже розмовна і жвава, що чудово віддзеркалює дитяче мислення із його концентруванням на неважливому (як вважають деякі зануди-дорослі) й пошуку миттєвих відповідей на глобальні питання людства.

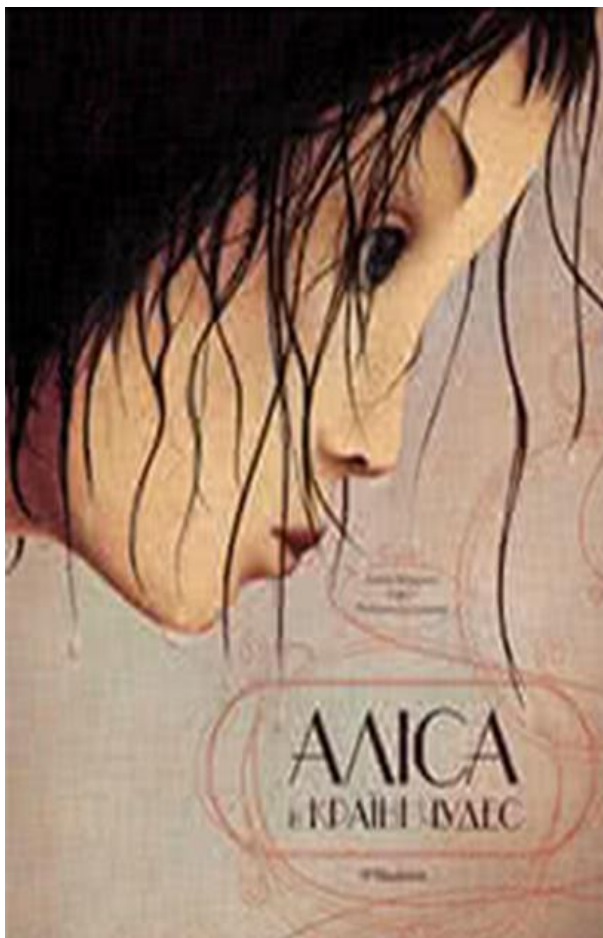
Тому історії про Ніколя – це ще й особлива нагода для дорослого читача пригадати власне дитинство із його безліччю дуже серйозних і важливих питань, а також те, що насправді в житті нудно не буває ніколи, навіть у найзвичніших і давно обридлих ситуаціях. До речі, можна також переглянути фільм "Малий Ніколя" – неодмінно всією сім'єю.

Януш Корчак "Пригоди короля Мацюся" (АБА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011)

Одна з найважливіших книжок дитячої літератури ХХ століття. Книга польського письменника й всесвітньо відомого педагога Януша Корчака виходила друком (українською й російською) й раніше, проте пропоноване видання – без радянських купюр, тобто читачеві запропоновано її повну версію. Метафорична (ба, навіть притчова) історія про маленького хлопчика Мацюся, який після смерті батька-посів трон і став королем короля Матиушем Першим, про його стосунки зі світом дорослих – із міністрами, генералами, послами тощо, про війни, політичні інтриги й вірність та зради друзів. А найбільше – про відповідальність за власні рішення, про неможливість ідеального світу і... про самотність. Насправді – це дуже сумна казка, але водночас дуже справжня й гірко правдива – про світ, із яким дитина неодмінно зустрінеться, коли підросте. Дорослому читачеві цей світ добре знаний, проте навіть він розгубиться, побачивши, як просто й дохідливо можна говорити, наприклад, про державний устрій, причини світових воєн і різних заворушень, про мудре державне управління й громадянське мислення. Януш Корчак – письменник-ідеаліст, який власні ідеї втілював у дитячому притулку, директором якого був усе своє життя. Але це – інша історія, хоча й не менш пізнавальна.

Рекомендований вік: від 10 до 15 років.

Серія "Майстри книжкової ілюстрації" від видавництва "Махаон"

У світовому книговиданні художник-ілюстратор (особливо, якщо йдеться про дитячу книгу) вже давно є рівнословним із письменником, автором тексту. Тому дитяча книга бачиться цілісним проектом, єдністю змісту й форми.

Донедавна український читач споглядав здебільшого ілюстрації вітчизняних художників (і багато з них – блискучі), проте нині видавництво "Махаон" узялося видавати подарункові дитячі книги, ілюстровані найкращими світовими художниками: "Аліса в країні чудес" з ілюстраціями Ребекки Дотремер або "Кіт у чоботях" Антона Ломаєва.

Розглядання цих книг рівноцінне їх прочитанню, до того ж, і дорослими, й дітьми. А прищеплення доброго смаку ще жодній дитині не було зайвим, особливо нині, в час диснейвських ілюстрацій і комп'ютерної стилістики.

Окремої уваги потребує перевидання "Пеппі Довгопанчохи" в перекладі Ольги Сенюк і з ілюстраціями Арсена Джанік'яна – повірте, улюблена героїня там намальована саме такою, якою ви собі завжди уявляли, попри всі попередні візуальні втілення.

Енді Стентон "Ви поганець, пане Гам" (Добра читальня, 2009)

Своєю дебютною книжкою – "Ви поганець, пане Гам" британець Енді Стентон розсмішив увесь дитячий читацький світ. А для маленьких (і великих) українців справжнім подарунком став переклад – безумовно, блискучий, наповнений каламбурами, грою слів і дотепним римкуванням.

У невигадливій історії Енді Стентон змальовує й висміює людські вади та говорить про вічну як світ тему боротьби добра і зла, але оповідь ця настільки замішана на нісенітницях, побрехеньках і парадоксах, що здатна викликати тільки вибухи сміху.

Прикрість в українського читача може бути єдина: від 2006 року Енді Сентон написав уже шість книжок про неприємності пана Гама, а ми поки що маємо змогу читати тільки першу. І цитувати вслід за автором: "Лягай-но спати, коли тобі кажуть, бо прийде пан Гам, насварить твої іграшки й пообслинює книжки".

Рекомендований вік: від 6 років.

Мар'яна Прохасько, Тарас Прохасько
"Хто зробить сніг" (Видавництво
Старого Лева, 2013)

Добра й лагідна казка про кротячу родину: від весняного народження кротенят до їхньої зустрічі з першим снігом. Сюжет – простий і невігладливий, базований на сімейних цінностях. Особлива подяка авторам за нагадування про прості дитячі радощі (адже дорослі мають погану звичку про них забувати), дуже ненав'язливий рецепт подружньої злагоди, а також популярна в нинішній дитячій літературі увага до складних тем – у Прохаськів це тема смерті: кроленята (як і совенята, зайчата, білченята й навіть вовченята) змалку знають, що коли хтось помирає, то він потрапляє на небо, щоб робити там сніг, який урешті приносить усім стільки захвату. Рекомендований вік: від 5 до 8 років.

Крістіна Нестлінгер "Маргаритко,
моя квітко" (Урбіно, 2012)

Типова книжка для дівчаток-підлітків, книжка-подружка. Головна героїня – Маргаритка, повненька дівчинка-підліток, яка комплексує через власну зовнішність, страждає від нерозділеного кохання, переймається шкільними клопотами й до всього – занурюється в сімейні проблеми, коли розлучаються її батьки. Типова реакція дорослого читача: "Жаль, що я не читав цієї книги в свої 14". Власне, ніколи не пізно надолужити. Рекомендований вік: від 13 до 17 років.

"Чорнильна трилогія" Корнелії Функе (книги "Чорнильне серце", "Чорнильна кров" і "Чорнильна смерть") (Теза, 2010)

Підліткове фентезі сучасної всесвітньо відомої німецької письменниці – чудова знахідка для поціновувачів жанру. Свого часу (2006 року, коли вийшов роман "Володар над злодіями" – до речі, також перекладений українською) журнал "Таймс" назвав письменницю "найвпливовішою німкенею світу", а видавати її книги англійською взявся видавець Джоан Роулінг.

Натомість в Україні Корнелія Функе майже не прозвучала. І абсолютно дарма. Бо якісне фентезі не тільки порушує не менш серйозні питання, аніж література "класичних жанрів", а й спонукає читачів до фантазувань і відкриттів, пробуджує в них цікавість до світу.

Рекомендований вік: від 10 до 15.